

Резніченко Семен Васильович

*к.ю.н., професор кафедри цивільно-правових дисциплін Одеського
державного університету внутрішніх справ*

Дідик Вікторія Володимирівна

*студентка 2 курсу 1 групи,
спеціальність 081 «Право» ННПК Одеського державного
університету внутрішніх справ*

ЗАХИСТ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Для розбудови соціально – правової країни необхідною є наділення громадян комплексом прав і свобод, засадами перспективи яких є сукупність прав та свобод дитини. Стрімкий рух нашої держави до європейської цивілізації тільки прибільшує увагу до питання захисту прав українських дітей. Відношення органів державної влади до прав дитини є додатковою ознакою, що характеризує державно-правовий режим. У демократичних державах права дитини інтерпретуються як можливості, що належать дитині поряд з правами людини; їх наявність обумовлюється необхідністю додаткового захисту дитини через психосоматичні особливості розвитку. Захист дітей в умовах збройної агресії є найгострішою проблемою. Під час війни права та свободи дитини зазнають багатьох порушень, що мають особливо негативні наслідки. При цьому дитина розглядається як суб'єкт цивільних правовідносин з властивими йому інтересами та потребами [2].

Найбільшу цінність для захисту прав дітей в умовах збройного конфлікту має Женевська Конвенція про захист цивільного населення під час війни. Адже Конвенція надає загальний захист правам та інтересам дітей, але також забезпечує спеціальний захист дітям, що проживають на неокупованих і окупованих територіях. Треба зазначити, що також юридичним документом, який забезпечує захист прав та інтересів дітей в умовах воєнного стану є Декларація про захист жінок і дітей у надзвичайних обставинах і в період збройних конфліктів. Декларація розробляє цілі, щоб забезпечити особливий захист дітям та жінкам, які відносяться до цивільного населення, а також проголошує, що напад на населення його бомбардування, які спричиняють численні страждання, особливо дітям, які складають найбільш враз-

ливу частину населення забороняються такі дії і підлягають відповідальності за міжнародним правом [5].

Щодо захисту прав та інтересів дітей передбачено комплекс прав та свободу військовий час:

- забезпечення права на освіту;
- проведення необхідних заходів для усиновлення дітей, встановлення необхідних умов для опіки та піклування;
- заборона участі в збройних конфліктах дітей віком від 15 до 18 років, а також надання їм особливого захисту навіть у разі участі у війні і які були в полоні;
- забезпечення евакуації дітей з районів ведення воєнних дій;
- отримання відомостей про членів своєї сім'ї.

В умовах військового вторгнення РФ на територію України поставила необхідність введення в дію комплексу організаційних та управлінських рішень, направлених на вирішення проблем. Насамперед, абсолютно логічним і правильним рішенням Кабінету Міністрів України є створення Координаційного штабу з питань захисту прав дитини в умовах воєнного стану. Він координуватиме роботу центральних та місцевих органів виконавчої влади щодо евакуації, а також для створення безпечних умов та забезпечення прав та інтересів під час воєнного стану для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування. Також було прийнято постанову «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо удосконалення механізму проведення евакуації», в якій розроблялися питання щодо тимчасового переміщення дітей та забезпечення належних їм умов перебування на території України, де не ведуться бойові дії, або забезпечення правами за межами України. У разі відмови осіб, які замінюють батьків, від обов'язкової евакуації дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, опіка чи піклування над такими дітьми припиняється, договори підлягають розірванню в односторонньому порядку [3].

Кожна дитина має право на захист та особливу допомогу з боку держави. Окремим напрямом діяльності держави є забезпечення інтересів дитини, шляхом створення спеціальних умов і можливостей для її усиновлення. Пріоритетною формою є влаштування до сімей: дітей – сиріт і дітей, які позбавлені батьківського піклування, або які втратили батьків під час воєнного стану. Усиновлення є прийняття у свою сім'ю особи на правах сина чи дочки за рішенням суду. Воно

проводиться в найвищих інтересах дитини для забезпечення стабільних і гармонійних умов її життя. Усиновлення українських дітей громадянами України відбувається за стандартною, а не за спрощеною процедурою. Крім усиновлення забезпечення інтересів дитини може бути здійснено способом встановлення опіки або піклування. Кількість дітей, які фактично залишились без батьківського піклування росте щодня. Тож враховуючи таке положення, Мінсоцполітики було прийнято рішення спростити деякі процедури опікунства та піклування для родичів дітей, чий батьки загинули чи зникли безвісти в період війни [6].

Статтею 53 Конституції України встановлено, що кожен має право на освіту [1]. Це право не може бути обмежене, тому Міністерство освіти та науки України розробило програму для влаштування дітей внутрішньо переміщених осіб до закладів освіти за місцем тимчасового перебування. В умовах війни, коли змінюються всі сфери життєдіяльності, необхідно звернути увагу на задоволення освітніх потреб у навчальних закладах. Саме дистанційна система освіти стала помітною складовою цієї системи як найбільш зручна та перспективна форма одержання знань в період воєнного стану. В умовах дистанційного навчання головною метою є створення умов для взаємодії педагога та здобувача освіти в процесі якої відтворюються і засвоюються знання та досвід [6].

Мінсоцполітики з ЮНІСЕФ та Офісом Президента України створили чат-бот «Дитина не сама» для допомоги дітям в умовах війни. У чат-боті можна знайти відомості в певній ситуації: прихищу дитину, дитина загубилась, знайшов дитину, для іноземців, а також гаряча лінія. Неможливо оминати питання щодо дітей, яких вимушено евакуювала, із Маріуполя та інших окупованих міст, Росія. Це є грубе порушення міжнародного права, ігнорування прав та свобод дитини та правил ведення війни. Країна-агресор надає їм своє громадянство «за спрощеною процедурою» та влаштовує у прийомні сім'ї. Держава максимально робить зусилля для повернення їх на Батьківщину. Для цього створено Кабінетом міністрів України Координаційний штаб з питань захисту прав осіб, депортованих у зв'язку із збройною агресією РФ проти України. За допомогою цього органу, а також Генерального прокурора і Омбудсмена України вдалося повернути 47 дітей [4].

Отже, усі заходи, що мають за мету забезпечення права інтересів дитини під час ведення воєнного стану мають тільки одне головне за-

вдання – це зберегти життя дитини та підтримати порядок у державі. Можна зазначити, що держава піклується про інтереси дітей в умовах воєнного стану на такому ж рівні, як і в мирний час. Першим кроком на шляху їх вирішення стало створення Координаційного штабу з питань захисту прав дитини в умовах воєнного стану.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради. URL: <https://v.gd/g8lxAh>
2. Указ Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 № 64/2022 (URL: <https://v.gd/wlh8WL>)
3. Заворотченко Т. М. Конституційно-правові гарантії прав і свобод людини і громадянина в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. НАН України: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ, 2002. 222 с.
4. Іщенко В. Введення воєнного стану: які наслідки та обмеження. Legal House. 24 лютого 2022 року. URL: <https://v.gd/BRDm3K>
5. Конвенція про права дитини : Конвенція; ООН від 20.11.1989 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_021
6. Про охорону дитинства : Закон України від 26.04.2001 № 2402-III // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2402-14>

Сафончик Оксана Іванівна,

*д.ю.н., професор, професор кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ОКРЕМІ ПИТАННЯ РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ ТА ПОДІЛУ СПІЛЬНОГО МАЙНА ПОДРУЖЖЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Поділ спільного майна подружжя передбачає припинення прав подружжя на спільне майно, тобто, за вимогою одного з подружжя або за їхньою спільною вимогою, відносини щодо спільної сумісної власності між ними припиняються [1, 3]. У літературі надається ще декілька визначень договорів подружжя щодо поділу майна, яке на момент складення такого договору перебувало в їхній спільній власності та відносно користування яким подружжя мало певні права та обов'язки. Так, у деяких літературних джерелах договір про поділ